

Hyvinvointiraportti 2023

Hyvinvointityöntekijä

Joona Hynynen

Vieremän kunta

Sisällys

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.....	3
Kuntastrategian hyte-tavoitteet ja mittarit.....	4
Hyvinvoinnin tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi, toteutuma	
- Asukaslähtöisyys.....	5-9
- Hyvinvoiva kuntalainen.....	10-21
o Mielenterveys- ja sairastavuusindeksi.....	22
o Kuvaus hyvinvointi- ja liikuntaneuvonnan toteutumisesta.....	23
- MOVE!-Mittaukset.....	24-26
- Kouluterveyskysely.....	27-35
Hyvinvoinnin indikaattoreita.....	36-42
Pohjois- Savon hyvinvoinnin kehitys väestöryhmittäin.....	43
Nykytila Vieremällä 2023.....	44

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

- Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle (Terveydenhuoltolaki 12 §).
- Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa.
- Laajahyvinvointikertomus 2021-2025 hyväksyttiin valtuustossa 33 §6.6.2022 .
- Vuosiraportissa 2023 tarkastellaan tavoitteiden toteutumista ja hyvinvoinnin edistämistyön toimenpiteitä.
- Vuosiraporttiin 2023 on päivitetty hyvinvointikertomuksessa olevat indikaattoritiedot niiltä osin kuin uutta tietoa on ollut saatavilla.
- Tarkempi analyysi toteutuu laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä koska tilastotiedot päivittyvät viiveellä.

**HYVINVOIVA
— VIEREMÄ —**

Kuntastrategian hyte-tavoitteet ja mittarit

Asukaslähtöisyys

- Kuntalaisten kuuleminen ja osallisuuden lisääminen
- Elinympäristön kehittäminen
- Yhteisöllisyyden edistäminen

Hyvinvoiva kuntalainen

- Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kätevästi kaikkien saavutettavissa
- Liikuntapaikat ovat ajanmukaisia ja hyvässä kunnossa
- Vieremän kunnan ilmasto-ohjelmassa esitetään kunnan ilmastotavoitteet ja niiden mittaaminen selkeästi. Ilmasto-ohjelmalla mahdollistetaan ilmastotavoitteiden ja elinkeinoelämän tarpeiden kestävä yhteensovittaminen.
- Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista edistetään
- Laadukkaat kulttuuripalvelut (Kulttuuripalvelut ovat asukaslähtöisiä, monipuolisia ja kaikkien saatavilla)
- Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä vapaa-aikanaan
- Terveet elämäntavat (päättöisen elämä , toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen)
- Uudet kuntalaiset otetaan ystävällisesti vastaan ja heidän kotoutumisestaan huolehditaan tarpeen mukaan yhdessä yritysten, oppilaitosten, yhdistysten ja seutukunnallisen maahanmuuttopalvelun kanssa.

Asukaslähtöisyys 1/3

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">Kuntalaisten kuuleminen ja osallisuuden lisääminen	<p>Kylä- ja yhdistysparlamentin järjestäminen</p> <p>Kuntalaismielipiteen hyödyntäminen päätöksenteon valmistelussa</p> <p>Kuntalaismielipiteen hyödyntäminen liikuntapaikkarakentamisessa ja liikuntapalveluiden suunnittelemisessa</p>	<p>Seurojen, kunnan ja yhdistysten yhteiskokous Järjestetään säännöllisesti (kerrat)</p> <p>Päätökset, joissa kuntalaismielipide huomioitu aloitteet, kyselyt kuntalaisilta, lausunnot)</p> <p>Osallistuva budjetointi ehdotukset ja äänestys</p> <p>Toteutetut kyselyt</p>	<p>Kylä- ja yhdistysparlamentti kokoontui 5 kertaa vuonna 2023</p> <p>Kuntalaisaloitteet 5 kpl: Kuntoportaat Vieremän kylälle, Juhlametsikön perustaminen, Liikuntasalin liikuntamaksuista luopuminen eläkeläisille, Kurvilanmäen tuulivoimahanke sekä Vieremä tuulivoimavapaaksi kunnaksi.</p> <p>Kuntalais-ilta helmikuussa 2023</p> <p>Osallistuvaan budjetointiin toimitettiin 29 ideaa. Eniten ääniä saanut idea ”<i>Mykän lammen alueen kehittäminen</i>” voitti vuoden 2023 osallistuvan budjetoinnin.</p> <p>Kyselyt:</p> <ul style="list-style-type: none">-Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen asiakastyytyväisyyskysely huhti 2023-Mökkiläiskysely helmikuussa 2023-Eteläisen alueen kehittäminen maaliskuussa 2023-Liikunta- ja hyvinvointikysely helmikuussa 2024

OSALLISUUS/TEAVIISARI KUNTAJOHTO

- Laaja hyvinvointikertomus verkkosivuilla tarkasteltavissa **KYLLÄ**
- Kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja –keinoista verkkosivuilla tarkasteltavissa **KYLLÄ**
- Toimiiko kunnassa Lapsiparlamentti tai vastaava, jossa lapset voivat vaikuttaa hyvinvointia ja terveyttä edistävään päätöksentekoon **EI**
- Lasten kyselytunti valtuustolle **EI (TULOSSA 2024)**
- Kunnan palvelujen suunnittelussa/kehitystyössä hyödynnetään asiakasraateja **KYLLÄ**
- Hyödynnetään kokemusasiantuntijoita **EI**
- Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun **KYLLÄ**
- Yhteiskehittämisen periaate. Kuntalaiset osallistuvat palveluidensa ideointiin sekä toteutukseen yhteistyössä kunnan toimijoiden kanssa **KYLLÄ**
- Kuntalaiset osallistuvat hankintojen valmisteluun, seurantaan tai arviointiin **KYLLÄ**
- Mahdollisuus vaikuttaa lautakuntapäätösten valmisteluun verkossa **EI**
- Vuoden 2023 talous- ja toimintasuunnitelmassa määritelty osallisuuden edistämisen tavoitteet **EI (MÄÄRITELTY VUODEN 2024 TA:SSA)**
- Osallisuusohjelma **EI (OSALLISUUS- JA VAIKUTTAMISKEINOT NYKYISIN ESILLÄ KUNNAN VERKKOSIVUILLA)**
- Osallisuuden edistämisestä vastaava ryhmä **EI**

OSALLISUUS/TEAVIISARI LIIKUNTA, KULTTUURI JA KIRJASTO

- Toimiiko kunnassa seurojen ja edustajien asiantuntijaelin **EI** (NYKYISIN **KYLLÄ** --> Hyvinvointi- ja liikuntafoorumi)
- Säännöllisesti kokoontuva kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteinen nimetty asiantuntijaelin **EI**
- Kunnan säännöllisesti koolle kutsuma kulttuurifoorumi **KYLLÄ**
- Kulttuurin asiakastytyväisyyskysely **EI** (NYKYISIN **KYLLÄ**. TOTEUTETTU 2023)
- Asukaskohtaamiset kulttuurin edistämässä **KYLLÄ**
- Palveluiden käyttäjien mukaan ottaminen kunnan työryhmiin **EI**
- kuntalaisia otetaan mukaan kulttuuripalveluiden suunnitteluun/kehittämiseen **KYLLÄ**
- Kirjaston tilojen tarjoaminen kansalaistoimintaan **KYLLÄ**
- Kirjaston tilat varattavissa maksutta yhdistyksille/järjestöille/asukkaille **KYLLÄ**

Asukaslähtöisyys 2/3

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">Elinympäristön kehittäminen	<ul style="list-style-type: none">Hyvät kevyenliikenteen väylät ja liukkauden estoParannetaan liikenneväylien turvallisuutta ja kehitetään kevyen liikkumisen olosuhteitaParannetaan liikenneturvallisuutta koordinoitustiTurvataan haja-asuinalueella asuminen/yrittäminenKunnassa noudatetaan voimassa olevaa liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmaa	<p>Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65v.täyttäneillä / 10 000 vast. ikäistä</p> <p>Poliisin tietoon tulleet Liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenne rikkomukset / 1000 as</p> <p>Kevyen liikkumisen turvallisuus</p> <p>Liikenneturvallisuustyöryhmän kokoukset</p> <p>Avustettavien yksityisteiden määrä 244(km)</p> <p>Kehittämissuunnitelma huomioitu TA:ssa kyllä/ei</p>	<p>411,9 (2021) 330,7 (2022) Muutos -19,71%</p> <p>24,1 (2021) 15,5 (2022) Muutos -8,6%</p> <p>Ilmaista sepeliä jaettu kuntalaisille</p> <p>Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontui 2 kertaa vuonna 2023</p> <p>227 km (2022) 244 km (2023)</p> <p>KYLLÄ Kuntosalilaitteiden uudistus aloitettu vuonna 2023</p>

Asukaslähtöisyys 3/3

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">• Yhteisöllisyyden edistäminen	<ul style="list-style-type: none">• Kunnassa järjestetään erilaisia tapahtumia ja toimintaryhmiä• Yhdistysten toiminnan tukeminen• Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen ja toiminnan kehittäminen sekä kohtaamisten mahdollistaminen	<p>Kunnan järjestämät Tapahtumat</p> <p>Toimivat kyläseurat, yhdistykset ja urheiluseurat</p> <p>Kohtaamispaikkojen määrä, joissa on järjestetty matalan kynnyksen kohtaamisia mahdollistavaa toimintaa</p>	<p>Vuonna 2023 kaikille avoimia tapahtumia oli vapaa-aikatoimen järjestämänä yhteensä noin 60 kpl. Lisäksi kirjaston omia tapahtumia(näyttelyt, lukupiirit, satusukellukset yms.) oli 102 kpl.</p> <p>Vieremällä toimii 10 kyläseuraa ja lukuisia yhdistyksiä (aktiivisten yhdistysten määrää ei ole kartoitettu). Aktiivisia liikuntajärjestöjä/ urheiluseuroja vuonna 2023 oli 7 kpl.</p> <p>(8 kpl) Luova tila, Rientola, Huvitorppa, Nuokkari, Einarinpuisto, Pysäkki, Kirjasto, Mykänlampi</p>

Hyvinvoiva kuntalainen 1/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kätevästi kaikkien saavutettavissa.	<p>Sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsee joutuisasti</p> <p>Tilat ja tapahtumat ovat esteettömiä</p> <p>Palveluliikenne on toimivaa ja kattavaa</p> <p>Kunta järjestää kohdennettuja liikkumisryhmiä ja tapahtumia</p>	<p>Odotusaika hoidon tarpeen arvioinnista ensikäyntiin, toteutuneet hoidot Perusterveydenhuollossa</p> <p>Ja LIITU-turvallisuus- ja estettämyyskävely toteutettu</p> <p>Pali</p> <p>Liikenteen toteutuminen ja palaute</p> <p>Toteutetut kyselyt</p> <p>Eritysryhmät huomioitu</p>	<p>Vieremä odotusaika (30.4.2023) Alle 1kk 159 käyntiä 1-2 kk 3 käyntiä 2-3 kk 1 käyntiä Yli 3 kk 0 käyntiä</p> <p>LIITU toteutettu vuonna 2022</p> <p>Vuoden 2023 aikana koulujen loma-aikaisia palveluliikenteen ajopäiviä oli yhteensä 13 päivää. Vieremän kunta järjesti kutsuohjatun palveluliikennekokeilun yhteistyössä Linja-autoliike Y. Makkosen kanssa ajalla 19.9.–31.10.2023. Kokeilua jatkettiin ostopalveluna 21.11.2023 asti. Kuntalaisilta saatu palaute palveluliikennekokeilusta oli positiivista ja kokeilulle toivottiin jatkoa.</p> <p>Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen asiakastytyväisyyskysely huhtikuussa 2023</p> <p>Liikuntatoimen viikoittaisia liikkumisryhmiä 12 kpl joista 3 kpl on suunnattu erityisryhmille</p>

Hyvinvoiva kuntalainen 2/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">• Liikuntapaikat ovat ajanmukaisia ja hyvässä kunnossa	<p>Kunnassa noudatetaan ajantasaista liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelmaa</p> <p>Rakentaminen, ylläpito, korjaukset ja tiedottaminen</p>	<p>Kehittämissuunnitelman mukaisia toimenpiteitä tehty Kyllä/ei</p> <p>Liikuntapaikkojen asiakastyytyväisyyskysely</p> <p>Käyttäjämäärät</p> <p>huomioitu TA:ssa kyllä/ei</p>	<p>Liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelman mukaisia toimenpiteitä toteutettu vuonna 2023 (kuntosaliuudistus)</p> <p>Toteutettu osana kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palautekyselyä</p> <p>Kuntosalikävijöitä arviolta 350/vk</p> <p>Liikuntapaikkojen kehittäminen huomioitu vuoden 2023 talousarviossa.</p>

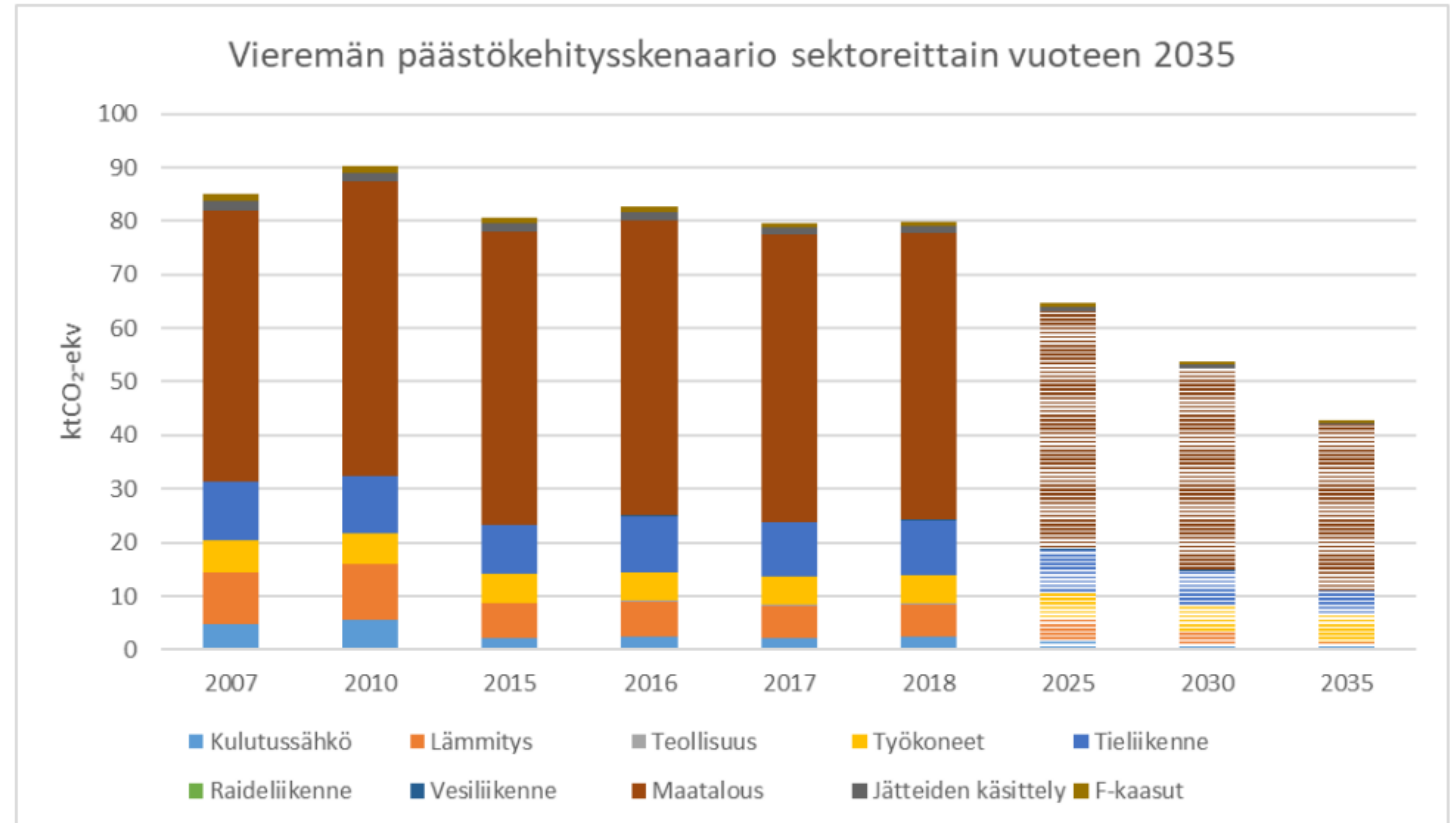
Hyvinvoiva kuntalainen 3/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<p>Vieremän kunnan ilmasto-ohjelmassa esitetään kunnan ilmastotavoitteet ja niiden mittaaminen selkeästi.</p> <p>Ilmasto-ohjelmalla mahdollistetaan ilmastotavoitteiden ja elinkeinoelämän tarpeiden kestävä yhteensovittaminen.</p>	<p>Tehdään ilmastotavoitteita tukevia tekoja ja strategioita sekä kannustetaan omalla esimerkillä ilmastomyönteisiin tekoihin.</p>	<p>Konkreettiset teot ja niiden näkyvyys.</p> <p>Strategiat (Teaviisarista)</p> <p>Hiilipäästöjen vähentäminen</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemin suojelu</p> <p>Hankintojen ympäristövaikutukset</p> <p>Ruokahävikin vähentäminen</p>	<p>Vieremän kunta uusi vuoden 2023 aikana suurimman osan kalustostaan kaasukäyttöiseksi. Biokaasuterminaali avattiin marraskuussa 2023.</p> <p>Vieremä profiloitunut biokaasukulttuurin suunnan näyttäjäksi.</p> <p>Kunta on sitoutunut vaihtamaan omassa käytössä olevan kaluston kaasukäyttöiseksi ja huomioimaan uuden käyttövoiman tuomat mahdollisuudet myös ostopalveluiden hankintasopimuksissa.</p> <p>Kevään 2023 vastaukset</p> <p>Kyllä</p> <p>Kyllä</p> <p>Ei (Tällä hetkellä Kyllä)</p> <p>Kyllä</p>

Taustaa ilmastotavoitteista

- Ylä-Savon tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2035. Jotta seutu saavuttaisi tavoitteensa, tulee jokaisen kunnan ja kunnan alueella toimivan tehdä toimia päästöjen vähentämiseksi ja hiilen sitomiseksi.

- Vieremän kunnalla on lisäksi myös oma ilmastosuunnitelma

Hyvinvoiva kuntalainen 4/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none">• Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista helpotetaan	<p>Kunnan ylläpitämien reittien merkit ja kartat ovat ajan tasalla.</p> <p>Tiedottaminen</p>	<p>Reitit on tarkastettu ja kartat päivitetty tarvittaessa vuosittain.</p> <p>Luontokohteet näkyvillä kunnan verkkosivuilla ja reittejä/kohteita koskevat tiedot ajan tasalla Kyllä/Ei</p>	<p>Aarnikotkanpolkua lukuun ottamatta reittimerkkaukset ja kartat ovat ajan tasalla.</p> <p><u>Aarnikotkanpolku 2023</u> majavapato vaikeuttanut kulkua. Lisäksi metsätyöt alueella ovat vaikuttaneet reittimerkintöjen paikkansa pitävyyteen.</p> <p>KYLLÄ</p>

Hyvinvoiva kuntalainen 5/9

Tavoite

- Laadukkaat kulttuuripalvelut

Toimenpide

Kulttuuripalvelut ovat asukaslähtöisiä, monipuolisia ja kaikkien saatavilla.

Arviointimittari

- Kulttuuritapahtumien määrä (kunnan tapahtumakalenterissa / vuosikellossa)

- Kirjaston käyttäjämäärät ja Aukioloajat

Teaviisari

- Onko seuraavia asioita esitelty kulttuurista ja/tai hyvinvoinnista vastaavalle LUOTTAMUSHENKILÖHALLINNOLLE JA JOHTORYHMÄLLE vuoden 2023 aikana?
Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai joihinkin kulttuuripalveluihin

- Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa (esim. kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)

Toteutuminen

Kulttuuritapahtumia **35 kpl** (2023)
Osallistujia **2935**.
Kulttuuritapahtumissa otettu huomioon erityisryhmien mahdollisuus osallistua ja heille järjestetty myös kohdennettuja kulttuuritapahtumia. Saavutettavuutta pyritty lisäämään myös striimauksen muodossa.

Pääkirjastossa käytiin asiakaspalveluaikoina yhteensä **18 370 kertaa (+3559)** ja omatoimiaikaan **13 614 kertaa (+3557)**.

Kyllä (Sivistyslautakunnassa lyhyesti kohdassa muut asiat ja asiasta on keskusteltu johtoryhmässä)

Kyllä. Kaikukortin yhteisökortti mahdollistaa ns. Kulttuurikaveritoiminnan. Toimintaa jatkojalostetaan.

Hyvinvoiva kuntalainen 6/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<p>Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä vapaa-aikanaan.</p>	<p>Järjestö- ja kerhotoiminnan kehittäminen</p> <p>Kansalaisopiston kurssivalikoiman laajennus</p> <p>Nuorisotalotoiminnan kehittäminen</p> <p>Tuetaan taiteen ja kulttuurin omaehtoista harrastamista</p> <p>Turvallisuus-suunnitelman laatiminen</p>	<p>Kerhotoiminnan määrä / Osallistujamäärä</p> <p>Nuorisotoimen retkien/tapahtumien määrä/ osallistujamäärä</p> <p>Kansalaisopiston kurssien määrä</p> <p>Nuorisotalon kävijöiden lukumäärä ja aukiolopäivät</p> <p>Kunnassa tila luovan toiminnan, maksuttomaan harrastamiseen Kyllä/Ei</p> <p>Paikallinen turvallisuussuunnitelma</p>	<p>Koululaisten kerhotoiminnan määrä 21kpl 145 eri osallistujaa</p> <p>Perhekerhokävijät: 340 = noin 13 kävijää per kerho</p> <p>13 tapahtumaa/retkeä 383 osallistujaa</p> <p>Kansalaisopiston kurssien määrä: 90, joista nuorille erikseen suunnattuja 2. --> Eivät toteutuneet.</p> <p>Nuorten illat (2023) 206 kertaa, 2044 kävijää (2022) 216 kertaa, 1455 kävijää</p> <p>Kyllä</p> <p>Ei</p>

Liikunta-aktiivisuus liikuntapaikoilla

- Liikuntaa harrastavat henkilöt, ohjattu liikunta -> seurat, yhdistykset, kansalaisopisto, liikuntatoimi, koulujen kerhotoiminta.
- Liikuntapaikat joilta tieto on kerätty: liikuntahalli, Huvitorppa, Rientola, kuntosali, Itäinen koulu, tekojää.
- 5-7 vuotta 20 hlöä, 4 %
- 7-12 vuotta 64 hlöä, 12 %
- 12-17 vuotta 15 hlöä, 3 %
- 18-64 vuotta (tai yli 64 vuotta) 415 hlöä, 81 %

Liikunta- ja urheiluseuratoimintaan osallistuneiden lasten ja nuorten osuus

Seuratoimintaan osallistuneita lapsia/nuoria oli vuonna 2023 yhteensä **75**.

Luku vastaa 13,7% Vieremän 5-19 vuotiaasta väestöstä. <https://foresavo.fi/tilastot/vaesto/vaestoraenne/>

--> Tilastoinnissa huomioitava, että sama lapsi/nuori on saattanut osallistua useamman seuran toimintaan.

Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä

Arviointimittari

- Koee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille (8-9 lk.)

- Koee, että asuinalueella EI OLE tarpeeksi oleskelutiloja nuorille (8-9 lk.)

Toteutuminen

2019 Vieremä 21,4% PSHVA 32,6%

2021 Vieremä 38,2% PSHVA 33,6%

2023 Vieremä 39,2% PSHVA 34%

Muutos **+1%**

2019 Vieremä 45% PSHVA 37,1%

2021 Vieremä 27,5% PSHVA 34,4%

2023 Vieremä 31,4% PSHVA 33,3%

- Muutos **+3,9%**

Hyvinvoiva kuntalainen 7/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<p>Terveet elämäntavat</p> <p>Päihteetön elämä</p>	<p>Ehkäisevä päihdetyö</p>	<p>Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa (8. Ja 9. lk)</p>	<p>2021 Vieremä 12,9% PSHVA: 10,2% 2023 Vieremä 9,8% PSHVA: 7,4% Muutos: -3,1%</p>
		<p>Käyttänyt jotain tupakka tuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran (8. ja 9. lk)</p>	<p>2021 Vieremä 43,5% PSHVA: 41% 2023 Vieremä 52,1% PSHVA: 39,8% Muutos: +8,6%</p>
		<p>Käyttää nikotiinipusseja silloin tällöin 8. ja 9 lk)</p>	<p>2023 Vieremä 12% PSHVA 8,4%</p>
		<p>Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa (8-9 lk.)</p>	<p>2019 Vieremä 5,6% PSHVA 5,7% 2021 Vieremä 8,7% PSHVA 5,8% 2023 Vieremä 13,5% PSHVA 5,9% Muutos: +4,8%</p>
		<p>Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa (4-5 lk.)</p>	<p>2021 Vieremä 1,4% PSHVA 2,1% 2023 Vieremä 4,1% PSHVA 2% Muutos: +2,7%</p>
		<p>Etsivän päihdetyön oppitunnit kouluissa Kyllä/Ei</p>	<p>Kyllä</p>
		<p>Pakkatoimintaa kunnassa Kyllä/Ei</p>	<p>Kyllä</p>

Hyvinvoiva kuntalainen 8/9

Tavoite

Terveet elämäntavat

**Toimintakyvyn
ylläpitäminen
ja parantaminen.**

Toimenpide

Hyvinvointi- ja liikuntaneuvonta

Hyvän toimintakyvyn ylläpitäminen

Liikunnan lisääminen ja lihavuuden ehkäisy

Järjestöjen ja koulujen kerhotoiminta

Ikääntyvän väestön lihasvoimaharjoittelun lisääminen

Kaatumisten ennaltaehkäisy

Arviointimittari

Kokee terveydentilansa keskikertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. lk oppilaista

Ylipaino, % 8. ja 9.lk oppilaista

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan 1h viikossa, % 8. ja 9. lk oppilaista

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65v. täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä asukasta kohti

Kunta järjestää liikuntaneuvontaa kyllä/Ei

Liikuntaneuvonnan palveluketju toimii hyvinvointialue+kunta linkityksenä

Toteutuminen

2019 Vieremä 18,8% PSHVA 22,3%
2021 Vieremä 36,2% PSHVA 25,9%
2023 Vieremä 42% PSHVA 24,7%
Muutos **+5,8%**

2019 Vieremä 18,8% PSHVA 16,7%
2021 Vieremä 30,3% PSHVA 19,7%
2023 Vieremä 21,3% PSHVA 17,4%
Muutos **-9%**

2021 Vieremä 25,7% PSHVA 27,4%
2023 Vieremä 40,4% PSHVA 27,5%
Muutos **+14,7%**

2021 Vieremä 411,9 PSHVA 373,5
2022 Vieremä 330,7 PSHVA 324,1
Muutos **-19,71%**

Kyllä

Ei

Hyvinvoiva kuntalainen 9/9

Tavoite	Toimenpide	Arviointimittari	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalinen hyvinvointi Uudet kuntalaiset otetaan ystävällisesti vastaan ja heidän kotoutumisestaan huolehditaan tarpeen mukaan yhdessä yritysten, oppilaitosten, yhdistysten ja seutukunnallisen maahanmuuttopalvelun kanssa 	<p>Yhteisöllisyyden lisääminen</p> <p>Elämönhallintaryhmät nuorille</p> <p>Opiskelupaikan tai työpaikan löytäminen kaikille nuorille / valmistuneille</p> <p>Työikäisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen</p> <p>Huomioidaan uudet kuntalaiset</p>	<p>Ei yhtään läheistä ystävää (8. ja 9. lk) Kouluterveyskysely</p> <p>Elämönhallintaryhmät nuorille Kyllä/ei</p> <p>Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v. %</p> <p>Nuorisotyöttömät, 18-24 v. työvoimasta %</p> <p>Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64 vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä</p> <p>Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64v.%</p> <p>Uudet kuntalaiset huomioitu</p>	<p>2019 Vieremä 8,1% PSHVA 8,9% 2021 Vieremä 7,1 % PSHVA 9,5% 2023 Vieremä 5,7% (-1,4%) PSHVA 9,7%</p> <p>Koulussa koulukuraattori, psyykkari, psykologi, Huomaa Hyvä-tunnit</p> <p>Ei, mutta vastaavaa toimintaa kyllä. koulukuraattori ja psyykkari kokoontuivat erilaisten oppilasryhmien kanssa, joissa pohdittiin teemoina mm. Ahdistuneisuus ja jaksamiseen liittyvät asiat.</p> <p>2021 Vieremä 9,1 % PSHVA 7,2% 2022 Vieremä 8,0% (-1,1%) PSHVA 7,6%</p> <p>2022 Vieremä 5,1 % PSHVA 13% 2023 Vieremä 8,4% (+3,3%) PSHVA 13%</p> <p>2022 Vieremä 33,3 PSHVA 39 2023 Vieremä 25,4 (-23,72%) PSHVA 40,2</p> <p>10,4 % (2022) Ei uusia tilastoja</p> <p>Uusille kuntalaisille lähtenyt Tervetuloa Vieremälle-paketti</p>

Mielenterveys- ja sairastavuusindeksi

Mielenterveysindeksiin on koottuna tiedot kolmesta asiasta:

13 vuotta täyttäneiden itsemurhat sekä sairaalahoitoon johtaneet itsemurhayritykset, vaikeisiin mielenterveyden häiriöihin liittyvien lääkkeiden erityiskorvausoikeuksien saajat sekä mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat 16–64-vuotiaat.

Sairastavuusindeksiin kootaan alueelliset tiedot yhdeksästä sairaudesta, joita ovat aivoverisuonitaudit, alkoholisairastavuus, diabetes, keuhkosairaus, mielenterveyden häiriöt, muistisairaus, sepelvaltimotauti, syöpä sekä tuki- ja liikuntaelinsairaus.

Indekseissä 100 on vertailuluku, joka kuvaa koko maan keskiarvoa. Mitä enemmän kunnan indeksiluku on sadan alapuolella, sitä terveempiä sen asukkaat ovat muihin suomalaisiin verrattuna.

Mielenterveysindeksit, Pohjois-Savon kunnat

Kunta	2014-2016	2017-2019	2019-2021
Joroinen	84,6	90,1	81,4
Vieremä	127	135,2	99,2
Sonkajärvi	133,3	146,5	107,2
Siilinjärvi	104,1	111,5	118,4
Leppävirta	123	123,2	118,5
Lapinlahti	137,8	143,7	118,8
Pielavesi	190,9	154,1	119,6
Iisalmi	135,5	128,1	120,2
Kiuruvesi	153	147,3	128,7
Keitele	132,7	112,8	135,6
Varkaus	139,2	158,5	135,8
Kuopio	160,2	148,5	139,7
Vesanto	149,4	164,4	141,5
Suonenjoki	183,9	182,7	142
Rautalampi	193,6	129,9	151,4
Tervo	131,7	145,9	165,4
Rautavaara	155,3	192	172
Kaavi	206	209,7	206
Tuusniemi	222,1	209,7	240,1

Sairastavuusindeksit, Pohjois-Savon kunnat

Kunta	2014-2016	2017-2019	2019-2021
Joroinen	130,4	122	106,8
Vieremä	135,4	135,5	111
Sonkajärvi	142,5	134,8	111,5
Siilinjärvi	118,1	111,5	113,5
Iisalmi	132,7	124,3	113,8
Leppävirta	146,4	134,4	117,8
Rautalampi	151,4	122,4	118,7
Pielavesi	165,3	142,4	119,2
Kiuruvesi	155,5	144,8	120
Kuopio	138,22	125,3	120,5
Suonenjoki	153,6	146,2	122,2
Varkaus	138,4	129,5	124,5
Vesanto	150,1	144,7	125,3
Keitele	129	124,5	125,8
Lapinlahti	145,7	136,7	127,9
Tervo	133,1	145	133,3
Rautavaara	194,7	190,3	144
Kaavi	180,7	165,4	147,6
Tuusniemi	178,1	170,8	163,2

Kuvaus hyvinvointi- ja liikuntaneuvonnan toteutumisesta

- Kuntalaisten on mahdollista hyödyntää omista lähtökohdista tapahtuvaa liikuntaneuvontaa, sekä muuta hyvinvointiin liittyvää neuvontaa ilmaiseksi
- Kyseessä on matalankynnyksen palvelu, jossa henkilöstä ei kerätä muuta dataa kuin palaute. --> Vaikuttavuudesta kertoo myös henkilön kytkeytyminen mahdolliseen harrastustoimintaan
- Neuvontaa antaa liikuntasihteerit ja hyvinvointityöntekijät
- Palvelun sisäajo tapahtui Hyvä-hankkeen aikana
- Henkilöt itseohjautuvat palvelun äärelle
- Hyvinvointi- ja liikuntaneuvontaa markkinoidaan hyvinvoinnin ja liikunnan viikko-ohjelmassa, sekä nykyisin kunnan verkkosivuilla
- Palvelun laajempi markkinointi suunnitteilla. Ensin löydettävä yhteistyötapa Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa ----->
- 1.8.2023-31.12.2023 välillä palvelua hyödynnettiin yhteensä 14 kertaa (tuntia)

Liikuntaneuvonnan palveluketju

- Liikuntaneuvonnan palveluketjusta voidaan puhua kun saadaan rakennettua linkki sotepalveluista kunnan hyvinvointipalveluihin
- Tämä vaatii yhdyspintatoimintaa hyvinvointialueen kanssa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 10 §:n mukaan hyvinvointialueen on mm. huolehdittava palveluketjujen (palvelupolkujen) määrittämisestä yhdessä kuntien ja eri toimijoiden kanssa. --> **Konkretia puuttuu tällä hetkellä**
- Tavoitteena on luoda linkki kunnan ja hyvinvointialueen välille, jotta pääsemme yhteiseen asiakkaaseen paremmin kiinni. Kirjaamisoikeudet molemmille tahoille tavoitteena.

MOVE! - mittaukset

- Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.
- Move-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa,
- kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja
- paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

Move-mittausten osa-alueet

- **20 metrin viivajuoksu** (kestävyys, liikkumistaidot)
- **Vauhditon 5-loikka** (alaraajojen voima, nopeus, dynaamiset tasapainotaidot, liikkumistaidot)
- **Ylävartalon kohotus** (keskivartalon voima)
- **Etunojapunnerrus** (yläraajojen voima)
- **Liikkuvuus** = kyykistys(lantion alueen ja alaraajojen liikkuvuus), alaselän ojennus täysi istunnassa (alaselän ja lonkan alueen nivelien liikelaajuus), oikean ja vasemman olkapään liikkuvuus (yläraajojen ja hartian alueen liikkuvuus)
- **Heitto-kiinniottoyhdistelmä** (käsittelytaidot, havaintomotoriset taidot, yläraajojen voima)

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos Vieremä MOVE-mittaustulokset

Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden **fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla**. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Luokka	Pojat	Tytöt	Yhteensä
Vuosi 2023 5. luokka 8. luokka	84,6% (+53,8%) 75% (-1,9%)	56,5% (+45,4%) 43,8% (+5,3%)	66,7% (+24,7%) 59,4% (+9,4%)
Vuosi 2022 5. luokka 8. luokka	30,8% 76,9%	11,1% 38,5%	42% 50%

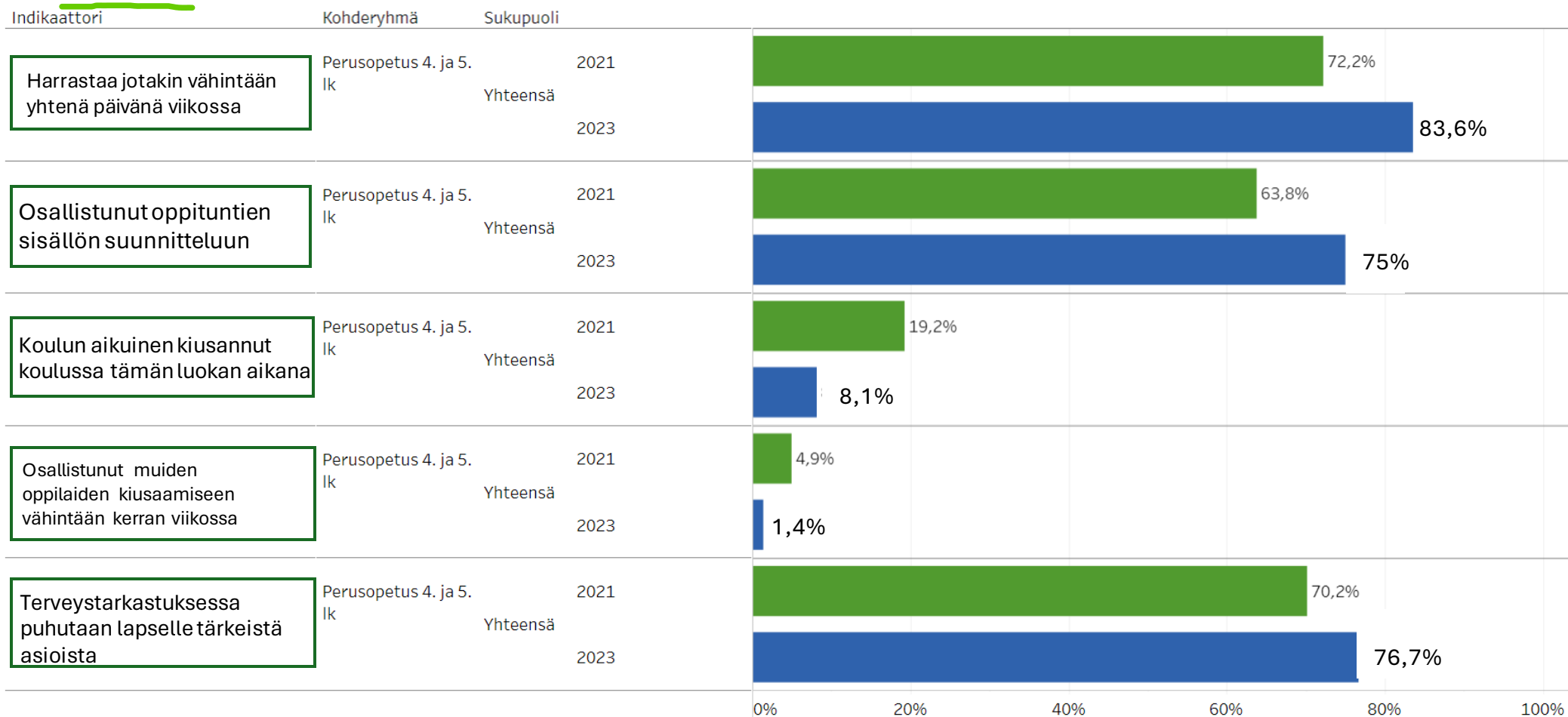
Kouluterveyskysely

- Kouluterveyskysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi.

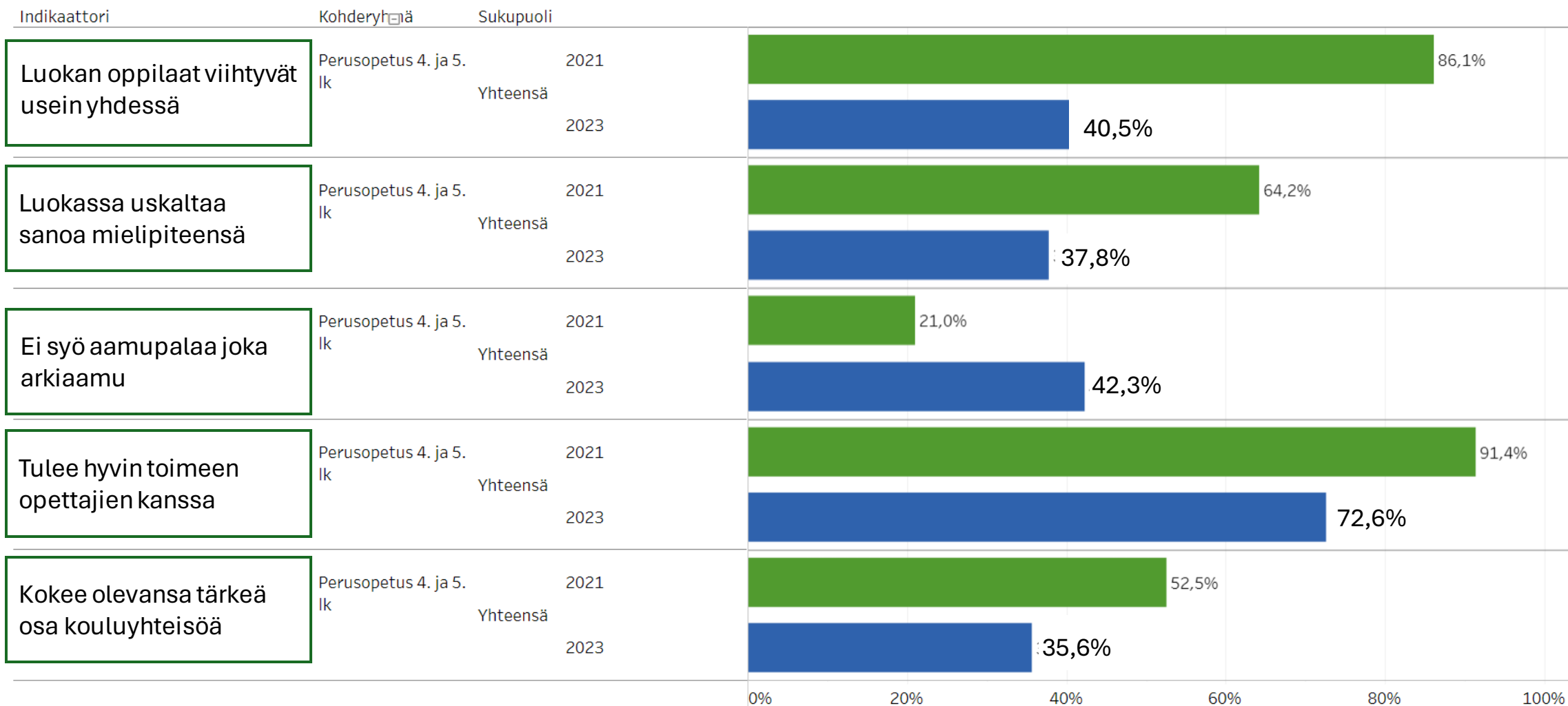
Kouluterveyskysely (kevät 2023) Perusopetus 4. ja 5. lk

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Vieremä

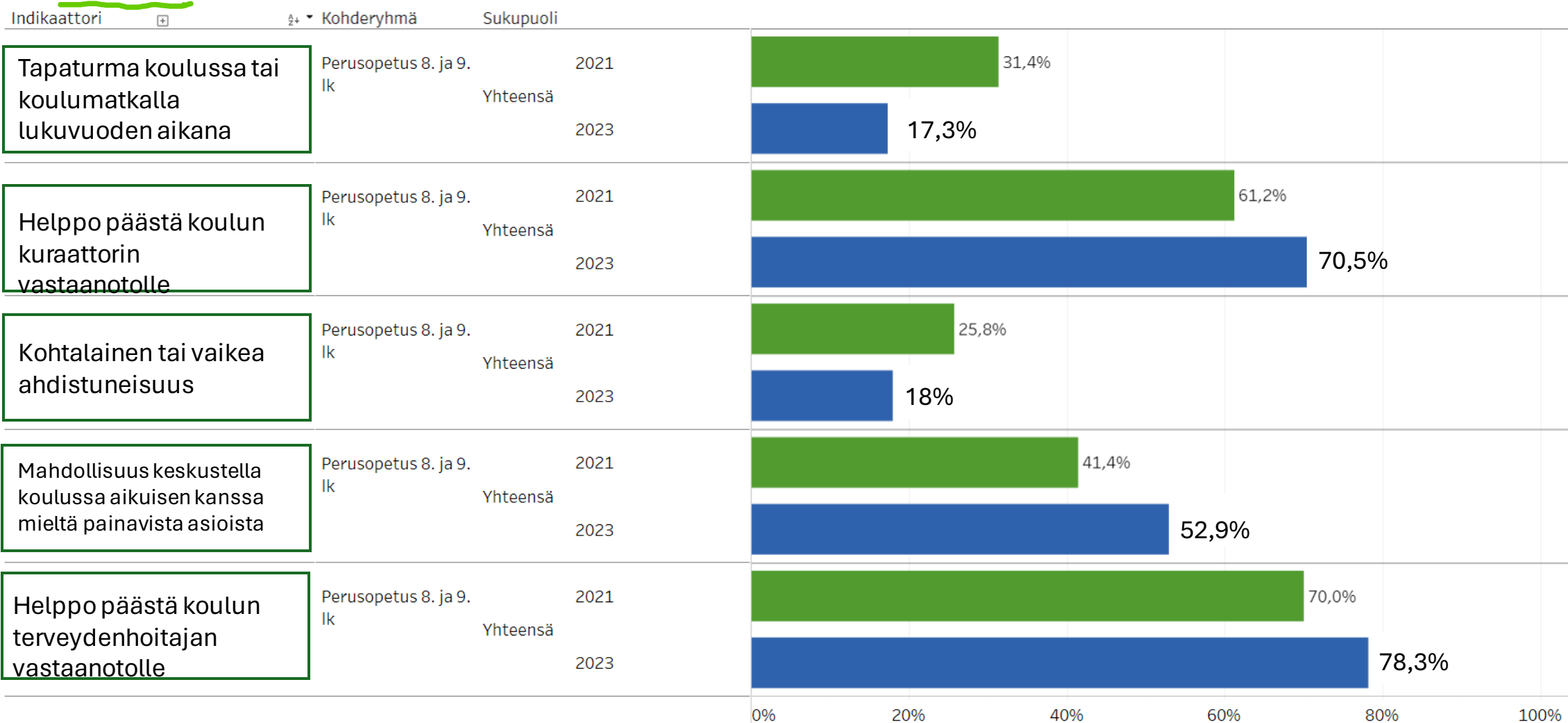
Kouluterveyskysely (kevät 2023) Perusopetus 4. ja 5. lk

Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Vieremä

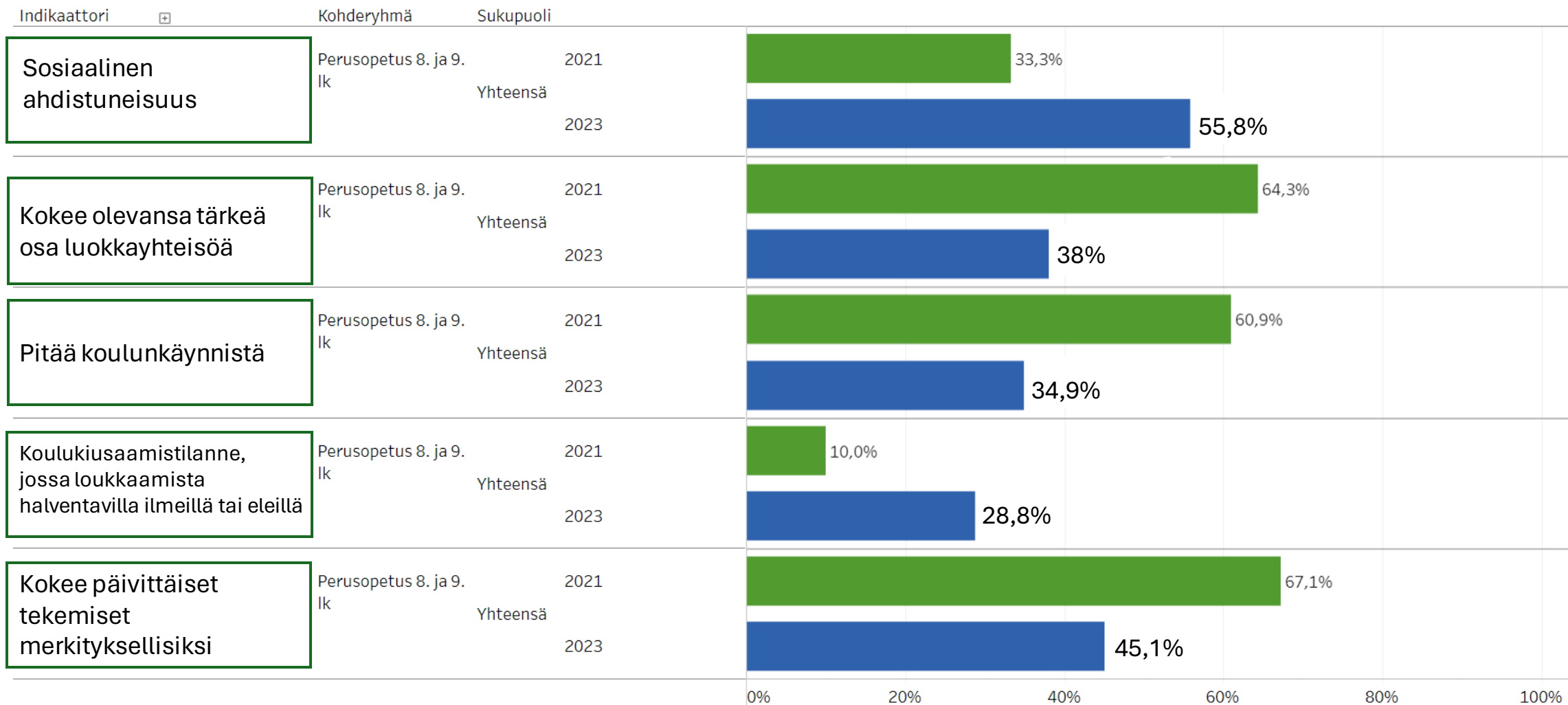
Kouluterveyskysely (kevät 2023) Perusopetus 8. ja 9. lk

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Vieremä

Kouluterveyskysely (kevät 2023) Perusopetus 8. ja 9. lk

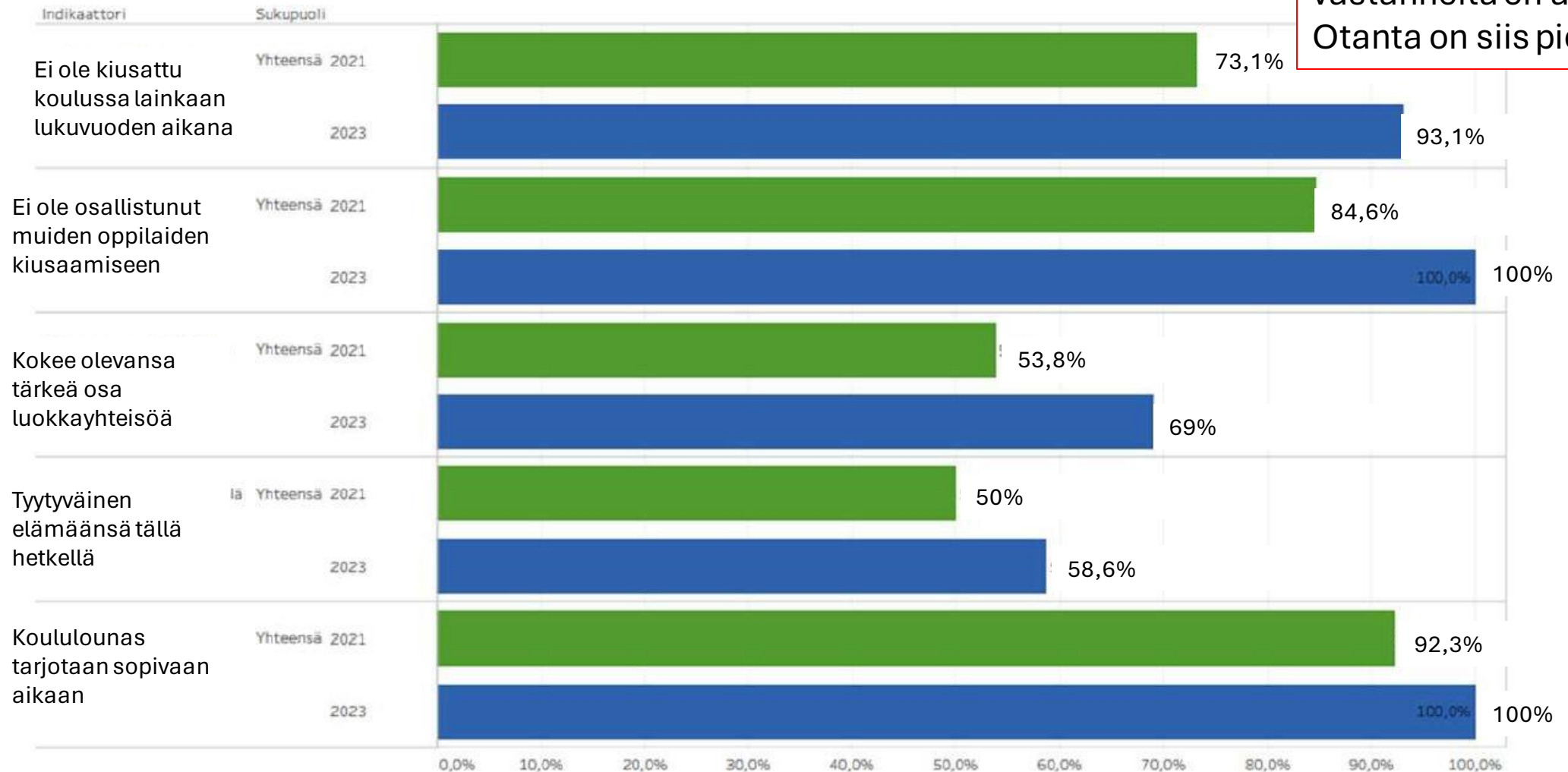
Viisi huolestuttavinta tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Vieremä

Kouluterveyskysely (kevät 2023) Lukio

HUOM!
Vieremän lukion tulokset eivät löydy THL:n yleisestä tietokannasta, koska kyselyyn vastanneita on alle 20! Otanta on siis pieni.

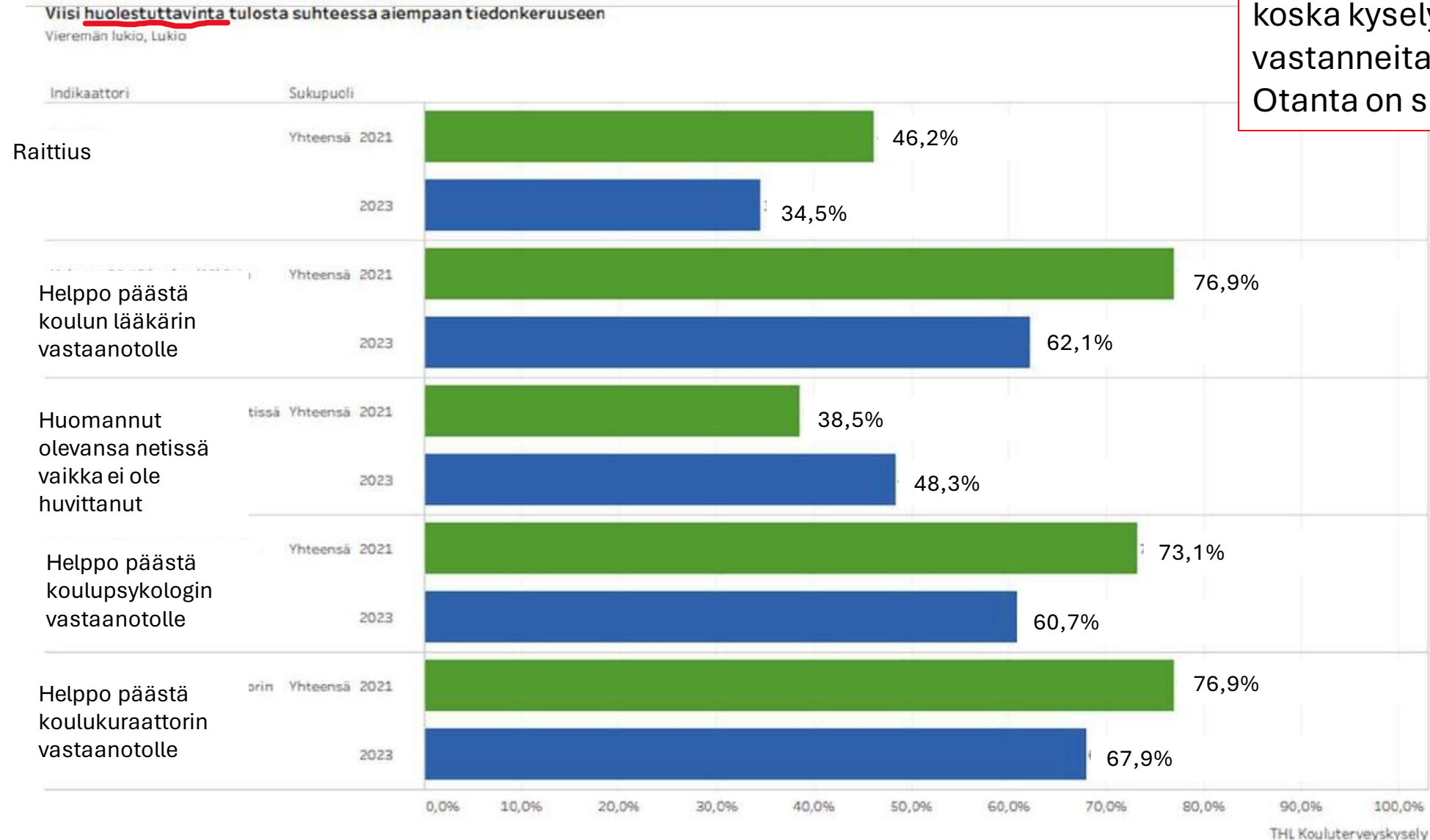
Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen
Vieremän lukio, Lukio

Kouluterveyskysely (kevät 2023) Lukio

HUOM!

Vieremän lukion tulokset eivät löydy THL:n yleisestä tietokannasta, koska kyselyyn vastanneita on alle 20!
Otanta on siis pieni.

Muuta huomioitavaa kouluterveyskyselyn tuloksista (4. ja 5. lk)

- 4-5 luokan pojat kokevat huomattavasti tyttöjä vähemmän kouluinnostusta. **Pojat 25%** Tytöt 48,1%
- Vain **55,3%** syö koulussa pääruoan kaikkina viikonpäivinä
- **42,2%** oppilaista ei syö aamupalaa joka arkipäivä
- Opettajat usein kiinnostuneita siitä mitä oppilaalle kuuluu (2019)38,5% (2021)42,1% **(2023) 29,8%**
- Luokassa uskalletaan sanoa mielipiteensä Pojat (65%) **Tytöt (25,9%)**
- Kokee, ettei nuku tarpeeksi (2021) 9,9% **(2023) 13,5%**

Muuta huomioitavaa ktk:n tuloksista (8. ja 9. lk)

Vaikeuksia oppimistaidoissa: --> ILMIÖ: Nousussa tytöillä

- Tytöt Vieremä (2019) 38,6% (2021) 48,1% **(2023) 50%**
 - Tytöt PSHVA(2023) : 54,4% KOKO MAA(2023): 53,6%

 - Nukkuu arkisin alle 8 tuntia (2021) 37,7% **(2023) 46,2%**

 - **42 %** oppilaista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

 - Tytöistä **42,3%** ei syö koululounasta päivittäin. PSHVA: 47% KOKO MAA: 43,8%
 - **50,9 %** oppilaista ei syö aamupalaa joka arkiamu

 - Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukuvuoden aikana: **Tytöt 38,5%** Pojat 74,1%

 - Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa: Tytöt 38,5% **Pojat 29,6%**
- YHTEENSÄ (POJAT+TYTÖT) **VIEREMÄ 34%** YHT. KOKO MAA: 42,8%
- **58,8%** harjaa hampaita harvemmin kuin kahdesti päivässä

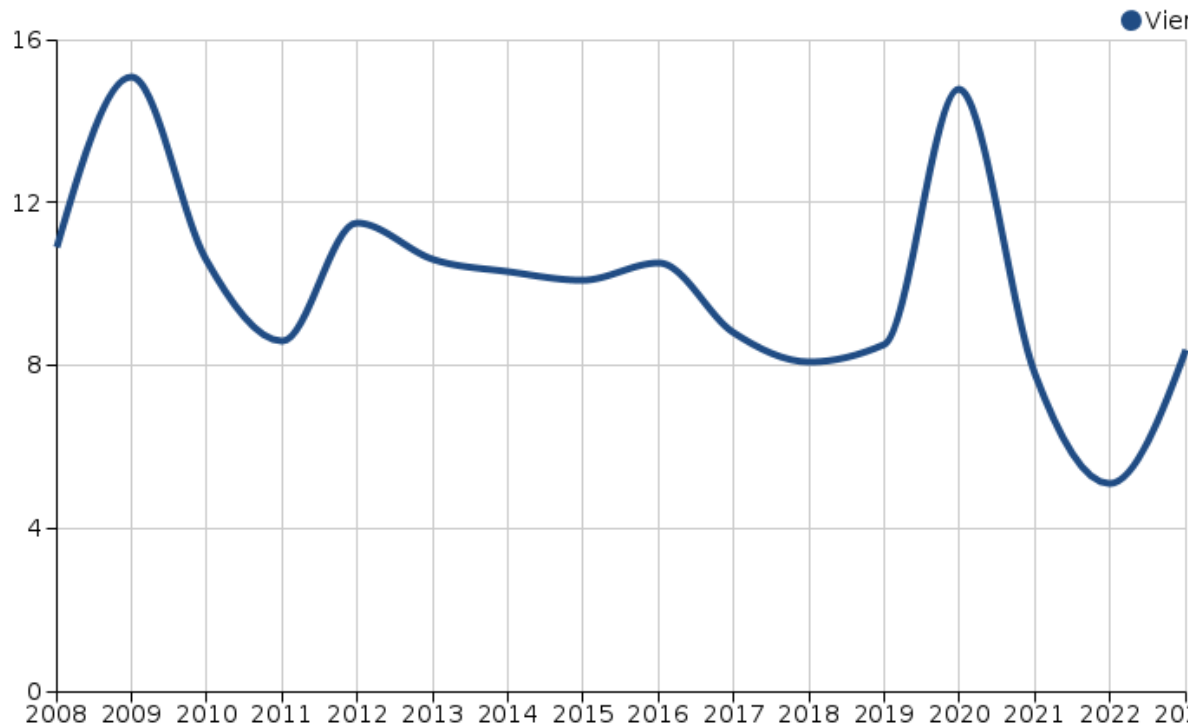

Hyvinvoinnin indikaattoreita

- Nuorisotyöttömät, % 18-24 vuotiaasta työvoimasta

5,1 % 2022

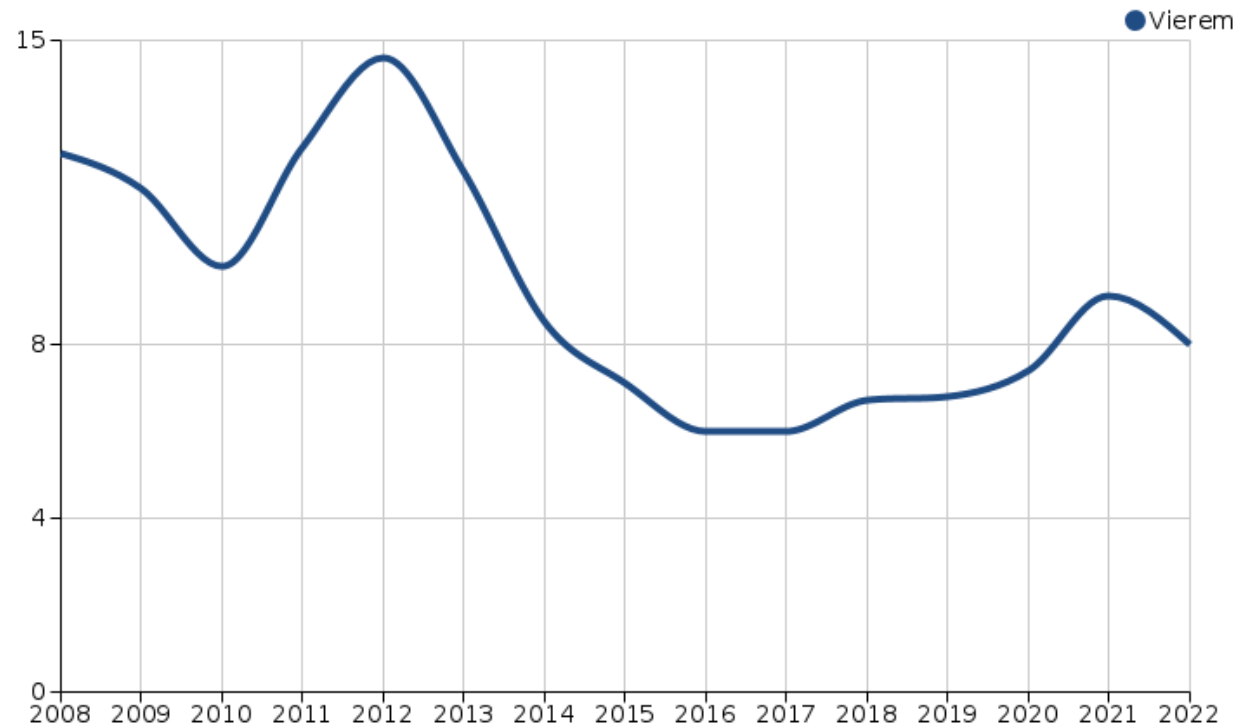
8,4 % (+3,3%) 2023

- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

9,1 % 2021

8 % (-1,1%) 2022

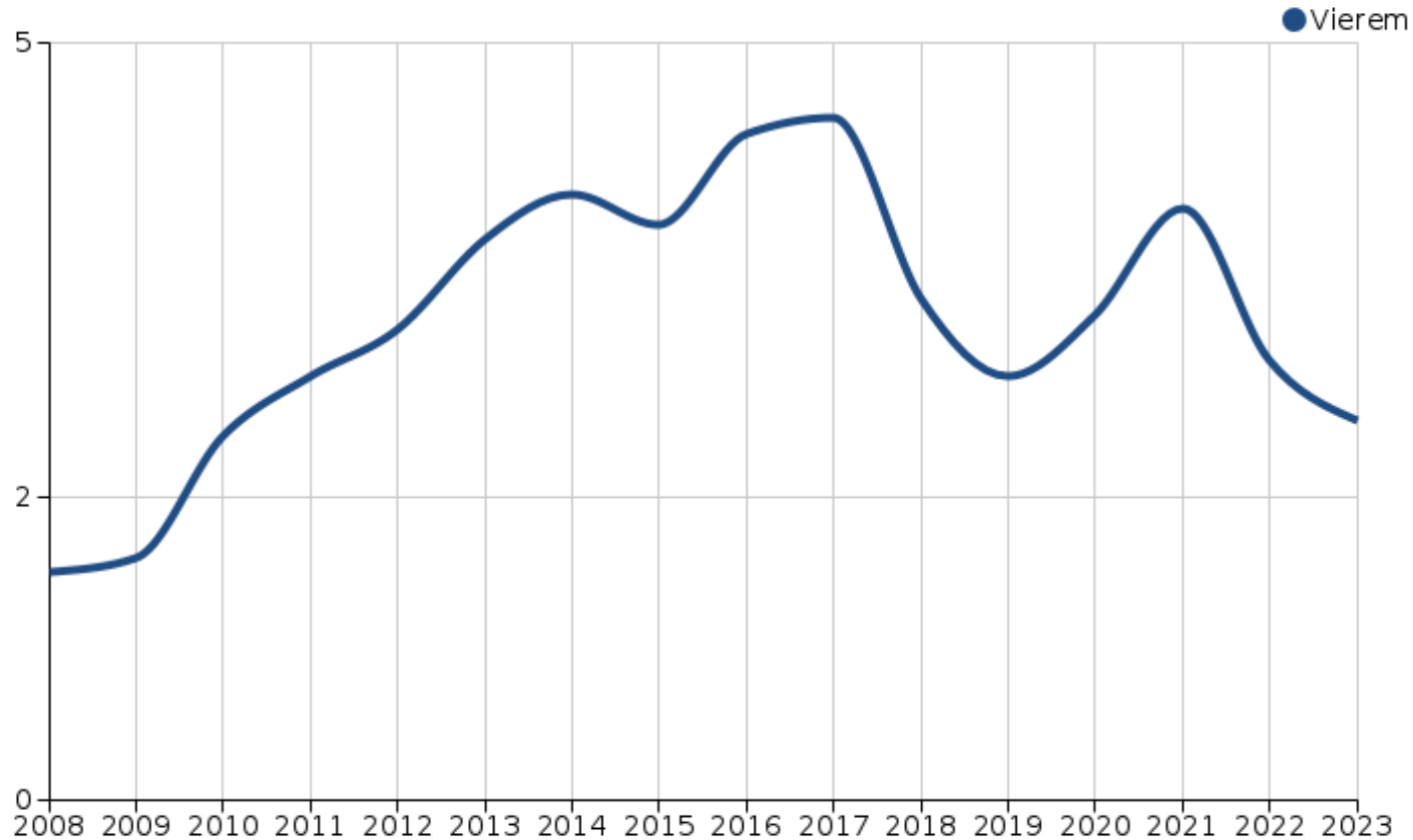

Tieto puuttuu vuodelta 2023

Hyvinvoinnin indikaattoreita

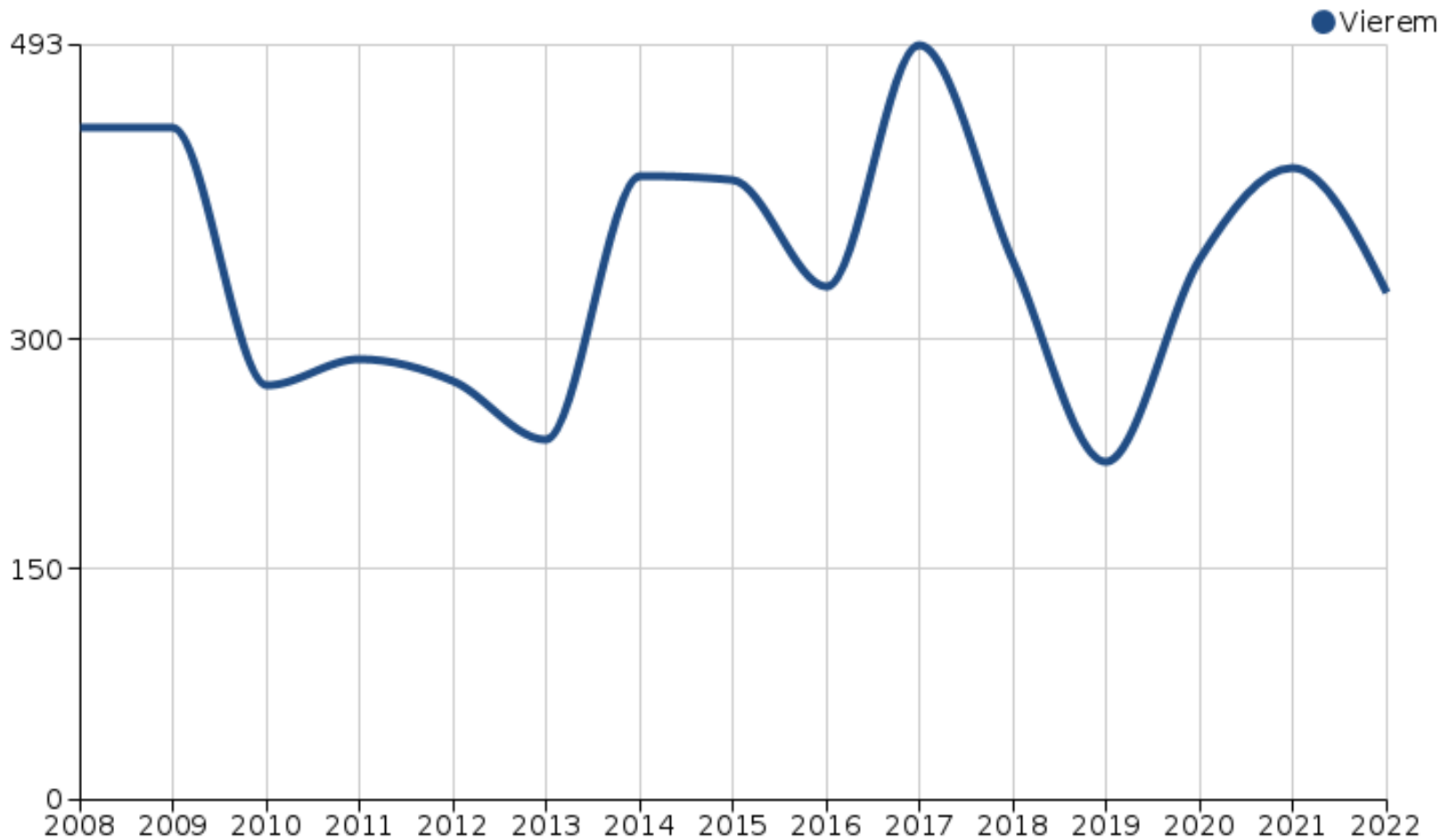
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

- 2,9% 2022
- 2,5% (-0,4%) 2023

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65v.täyttäneillä / 10 000 vast. Ikäistä asukasta kohden

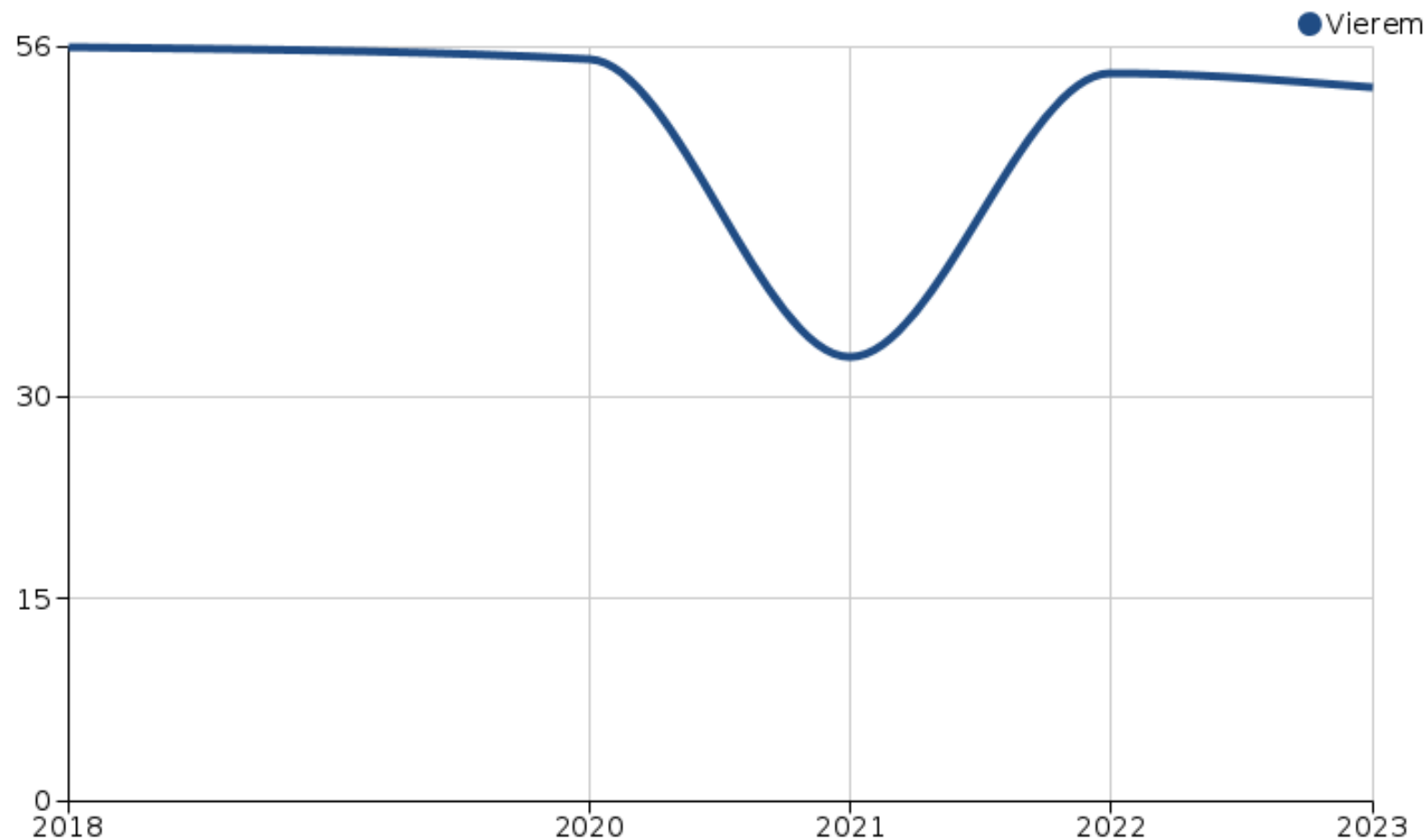

2020...353,1
2021....411,9
2022....330,7

Muutos **-19,71%**

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Tulosindikaattoreiden keskiarvo

2021.... 33

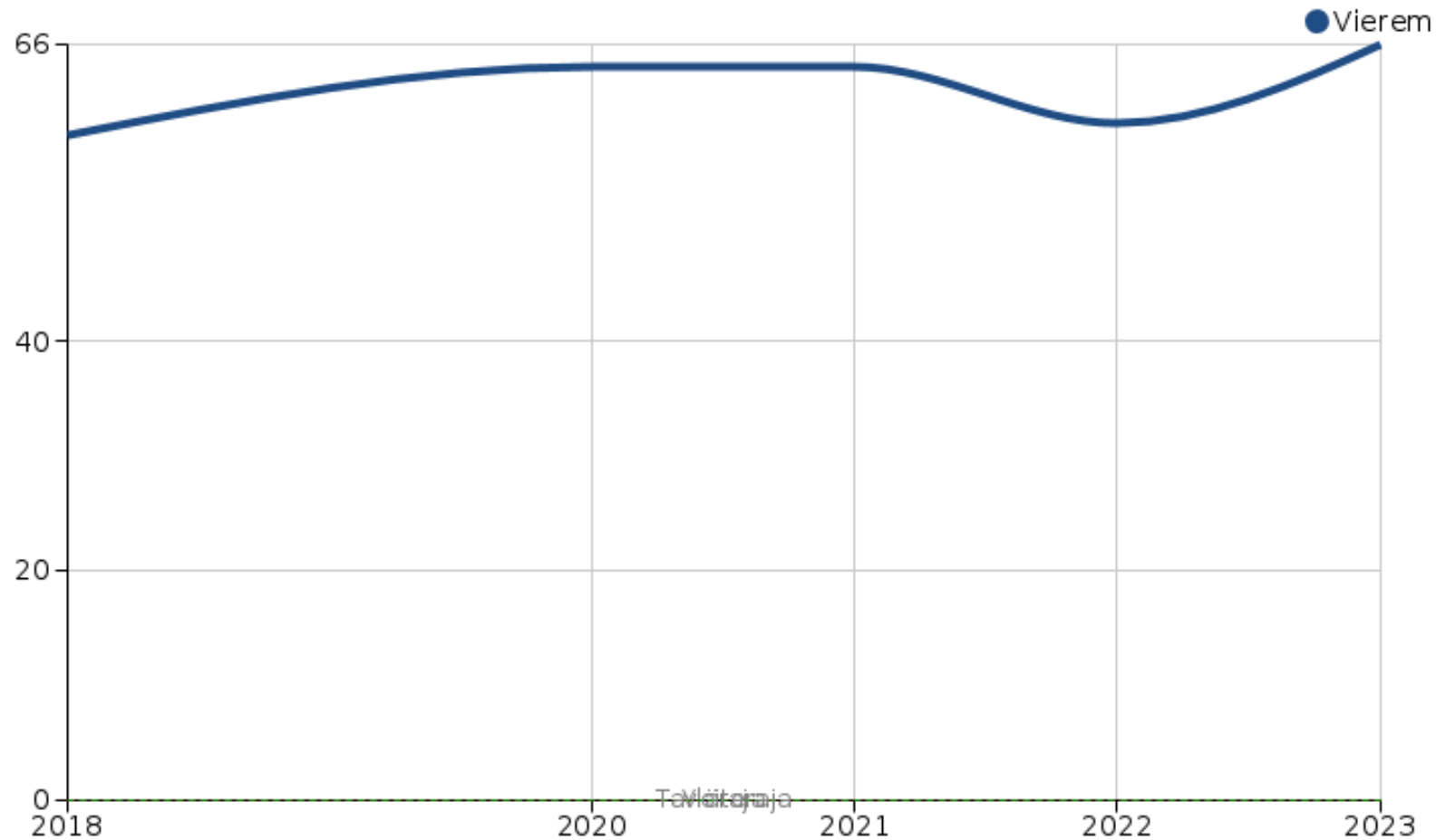
2022.... 54

2023.... 53

Muutos(%) -1,85%

Hyvinvoinnin indikaattoreita

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo

2021....64

2022....59

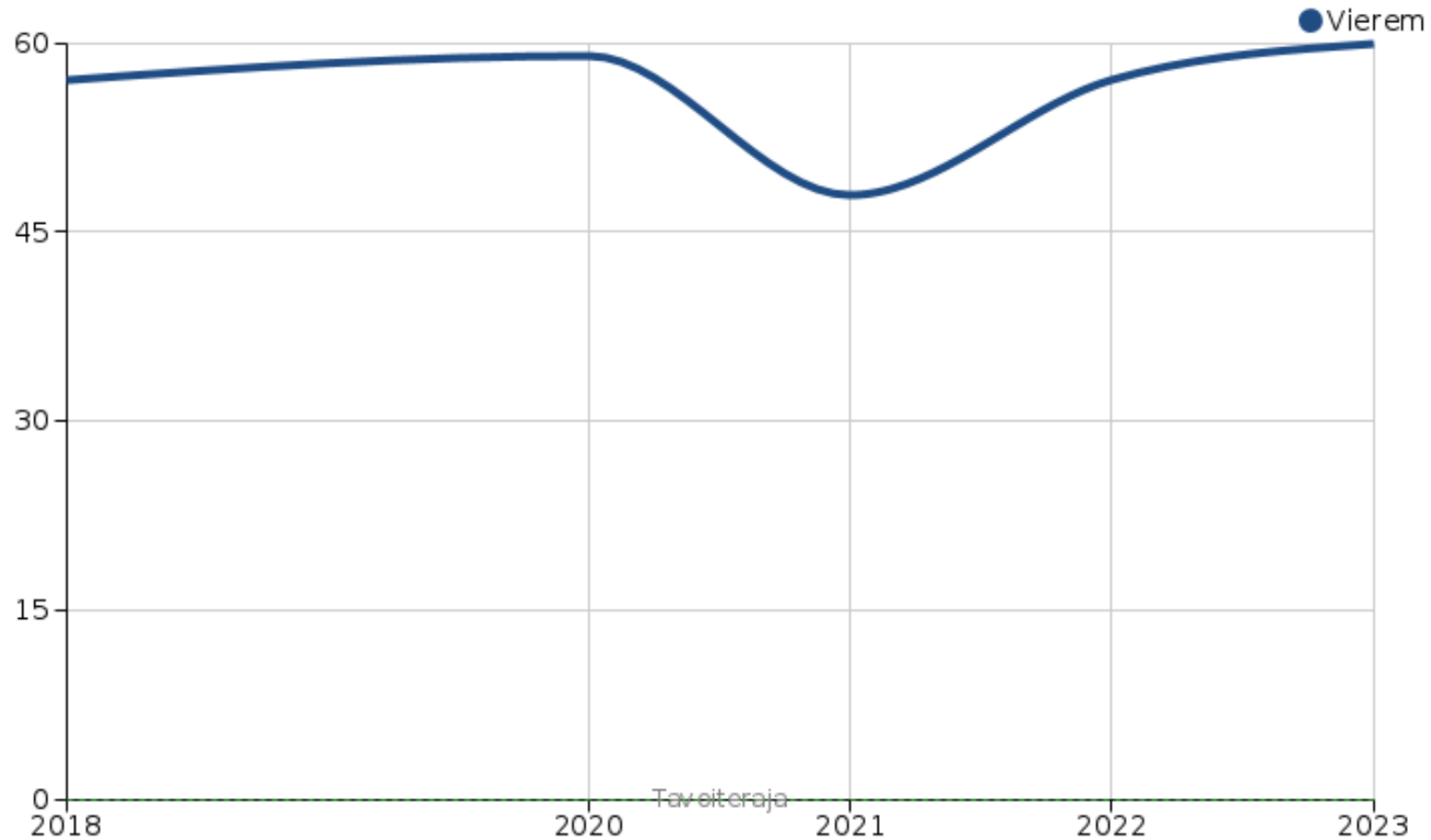
2023....66

Muutos(%) **+11.86%**

Hyvinvoinnin indikaattoreita

HYTE- kerroin 0-100

Tulos- ja prosessi-indikaattorien keskiarvo

2021....48

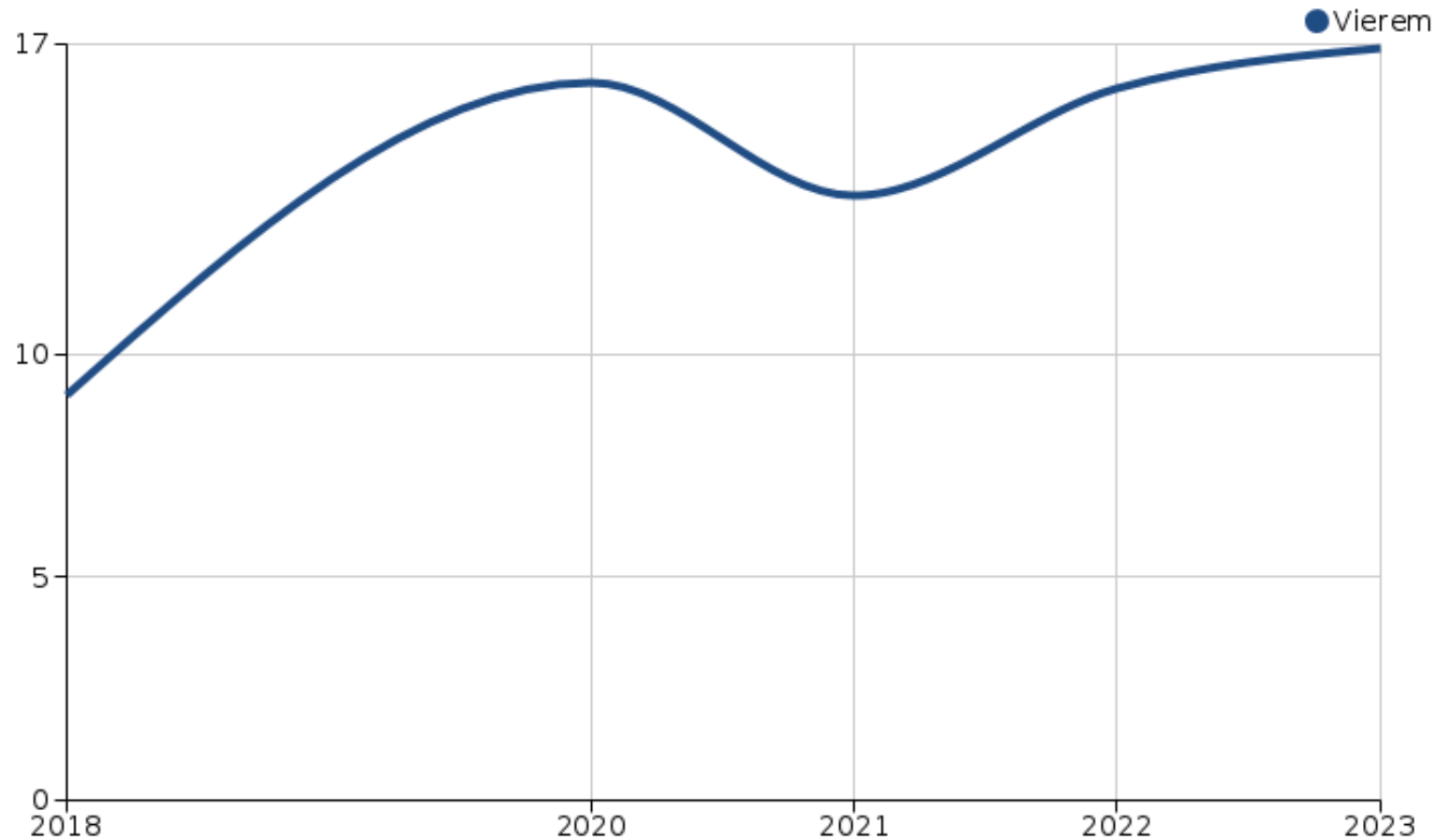
2022....57

2023....60

Muutos(%) **5,26%**

Hyvinvoinnin indikaattoreita

HYTE- kerroin €/asukas

2021....13,6€

2022....16€

2023....16,9€

Muutos(%) **5,62%**

POHJOISSAVOLAISTEN HYVINVOINNIN KEHITYS VÄESTÖRYHMITTÄIN VUONNA 2023

Lapset ja nuoret

Työikäiset

lääkkäät

Toiminta-ympäristö

- Lapset ja nuoret nukkuvat ja liikkuvat enemmän ja 5. luokkalaisten fyysinen toimintakyky ei ole laskenut
- Seksuaalinen häirintä ja kiusaaminen on vähentynyt yläkoululaisilla
- Raittiita yläkoululaisia on yhä enemmän
- Mielialasta huolestuneita yläkoululaisia vähemmän ja nuorisopsyk käynnit hieman vähentyneet
- Koulu-uupumus on vähentynyt yläkoululaisilla
- Rikoksista syylliseksi epäillyt 0-14 v on hieman vähentynyt, kuntakohtaiset erot suuria
- Ammatillisessa koulutuksessa koetaan kuuluvan koulu- ja luokkayhteisöön
- Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat pesevät hampaitaan paremmin ja tupakoivat vähemmän

- Arkiliikuntaa harrastetaan hieman aiempaa enemmän
- Avioeroja on vähemmän
- Kohdunkaulan syövän seulontaan osallistutaan aiempaa hieman paremmin
- Raskaudenkeskeytyksiä on aiempaa vähemmän
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettuja on yhä vähemmän
- Työikäiset tupakoivat päivittäin vähemmän

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja on yhä vähemmän
- Liikuntakyky on hieman parantunut
- Alkoholia liikaa käyttäviä 65v+ vähemmän

- Kasviksia, hedelmiä ja marjoja syödään hieman useammin kuin koko maassa
- 500 metrin kävelyyn pystyvien määrä on noussut
- Tieliikenteessä loukkaantuneita ja liikennevahinkoja on yhä vähemmän
- EVA käyttö kunnissa kasvussa
- MPR rokotuskattavuus kasvussa
- HYTE yhä useammin kuntien taloussuunnitelmissa, tarkastusltk arviointikertomuksissa ja jokaisessa kunnassa on HYTE-työtä koordinoiva hlö
- Kuraattorien mitoitus toteutuu

Kehitys
positiivista

- Huostaanotettuja/ sijoitettuja lapsia yhä enemmän
- Ruokailutottumukset ja -rytmi edelleen heikentyneet
- Tervehampaisten 12- vuotiaiden määrä laskenut
- Yhä useampi alakoululainen ei koe olevansa osa koulu- eikä luokkayhteisöä, tuntee itsensä yksinäiseksi ja kokenut koulu-uupumusta
- Alakoululaisista yhä useampi on kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua ja viestittelyä
- Oppimisvaikeuksia yhä suuremmalla osalla ala- ja yläkoululaisista
- Lukiolaisten ahdistuneisuus kasvanut edelleen
- Yksinäiseksi tuntevia on eniten lukiolaisten parissa ja määrä on kasvussa
- Yhä useammin kiusaaminen ei ole aikuiselle kertomisesta huolimatta loppunut tai vähentynyt

- Yli joka kymmenes kokee itsensä yksinäiseksi
- Varsinkin työikäiset miehet syövät kasviksia, marjoja ja hedelmiä niukasti
- Kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin on kasvanut
- Rattijuopumuksen määrä on kasvussa
- Alkoholia käyttää liikaa yhä useampi
- Mielenterveysperustaisesti sairauspuvrahaa saaneita nuoria aikuisia yhä enemmän
- Raskauden aikana tupakoivia yhä enemmän
- Vanhemmat kaipaavat tukea vanhemmuuteen ja jaksamiseen

- Kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin on kasvanut 65v+/ 100 000
- Yhä useampi yli 65v+ tupakoi

- Kunnissa osallisuuden edistäminen heikentynyt (asukasraadit, osallisuustavoitteet, osallisuusohjelma ja -työryhmä)
- Kunnissa asukkaiden mahdollisuudet osallistua palvelujen suunnitteluun heikentyneet
- Työttömien terveystarkastukset toteutuvat heikosti
- Kunnan ja liikuntaseurojen yhteistyö vaatii edelleen aktivointia kuten myös liikunta-aktiivisuuden raportointi
- Lastensuojelun asiakasmitoitus ja psykologityön mitoitus eivät toteudu

Kehitys
negatiivista

Nykytila Vieremällä 2023

Kehitettävää / huolestuttavaa

- Kasvava huoli sotepalvelujen säilymisestä
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky ja koettu terveydentila hyvin heikolla pohjalla
- Yhä harvempi nuori kokee olevansa tärkeä osa koulu- ja luokkayhteisöä ja yhä harvempi pitää koulunkäynnistä
- Koulukiusaaminen lisääntynyt (ilmeet, eleet)
- Nuorten sosiaalinen ahdistuneisuus lisääntynyt
- Oppimisvaikeudet lisääntyneet nuorilla
- Tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden käyttökokeilut lisääntyneet nuorten keskuudessa
- **Vanhemmuustaidot**
 - Aikuisten alkoholin käyttö herättää huolta
 - Keskusteluyhteys lapsen ja aikuisen välillä huonontunut
 - Lasten ja nuorten epäterveet ruokailutottumukset
 - Rasismi ja syrjivät asenteet rehottavat lasten ja vanhempien keskuudessa

Positiivista tai suunta on positiivinen

- Yrittäjäystävällisin kunta Pohjois-Savossa
- Vieremä profiloitunut biokaasukulttuurin suunnan näyttäjäksi
- Nuorisotalon kävijämäärät poikkeuksellisen korkeat
- Entistä useampi nuori kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille
- Yhä harvempi nuori kokee yksinäisyyttä
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakson 65 vuotta täyttäneillä selvässä laskussa
- Runsaasti vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja fasiliteetteja
- >Kasvava kuntosalibuumi (kaikissa ikäryhmissä)
- Kunnassa ilmainen hyvinvointi- ja liikuntaneuvonta
- Osallisuutta edistäviä toimintatapoja kehitetty paljon
- Liikenneturvallisuus parantunut tilastojen valossa
- Nuorten alkoholin käyttö vähentynyt